

DELA VSKA PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop. v službu praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.50 — Cena: za 1 mesec Din 5.00, za 3 mesece Din 15.00, za 6 mesecev Din 30.00, za 1 leto Din 60.00, za 2 leta Din 120.00, za 3 leta Din 180.00, za 4 leta Din 240.00, za 5 let Din 300.00 — Oglas: po dogovoru

Oglaš, reklamacije in naročila na upravo Delavskega zbora, Miklošičeva c. 22, I. nad. Telefon 2265. Štev. čekovnega računa 14.900

Za demokracijo v združništvu Dva predloga opozicije

Opozicija 11tih na krajevni skupščini ljubljanskih prodajalen 16. oktobra 1932 je med drugim v smislu določb § 55. združniških pravil predlagala dvoje predlogov za izpremembo pravil, ki sta velike važnosti za upravo zadrage same. Predloga sta bila soglasno sprejeta in morata torej priti na dnevni red običnega zbora.

Prvi predlog se tiče

§ 30.,

ki se sedaj glasi: »Načelstvo sestoji iz vsakega glavnega ravnatelja in petih od običnega zbora na eno leto voljenih združniških in se ustanovi z volitvijo načelnika, podnačelnika, tajnika, blagajnika in preglednika.«

Opozicija je predlagala izpremembo tega člena tako, da se iz načelstva črta vsakokratni glavni ravnatelj ter da sestoji načelstvo iz 5 do 7 članov.

Zakaj?

Ravnatelj konsuma je konsumov uslužbenec. In to prvi po svoji plači in drugih prejemkih, kakor tudi po svojem položaju. Kot tak pomeni v zadrugi silno mnogo, včasih vse. Kdor pa mnogo pomeni in mnogo upravlja, tak je tudi v stalni nevarnosti, da mnogo polomi in mnogo zapravi. To načelo je splošno in velja za zadrage tembolj, ker se v zadrugah upravlja denar in kredit združničnih.

V prvem delavskem konsumnem društvu je ta zadeva še posebne važnosti. Sedanji ravnatelj g. Alojzij Kocmur je bil njegov dolgoletni predsednik in je sedaj njegov dolgoleten ravnatelj. Via facti je torej prišel do vpliva, ki utegne za demokracijo, ki mora v konsumnih združnicah, postati nevaren. Poleg vsega tega pa ima g. ravnatelj v žepu posebno službeno pogodbo, po kateri mu je garantiran izreden položaj in pokojnina. Za člane konsuma gotovo ni ugodno, da je ististi ravnatelj obenem še po pravilih dekretiran (torej niti voljen!) član načelstva. Kakor vsak konsumni nameščenec, tako mora biti tudi poslovanje ravnatelja, če ne še bolj, podvrženo kontroli članov-zadrukarjev, zato je predlog opozicije, da se ravnatelj črta iz načelstva, stvarno utemeljen.

Drugi predlog opozicije za izpremembo pravil se tiče

§ 53.,

ki se glasi sedaj: »Skupščina je sklepčna pri vsaki udeležbi, če je bila vsaj osem dni pred zborovanjem razglašena z nabitjem vabila v prodajalni dotične skupine.«

Opozicija je predlagala izpremembo v tem-le smislu: »Skupščina je sklepčna pri vsaki udeležbi, če je bila vsaj 14 dni pred zborovanjem razglašena z navedbo dnevnega reda v »Delavski Pravici«, glasilo JSZ, in v »Domoljubu«, odnosno v strokovnem glasilu krščanske kmetijske organizacije.«

Kako utemeljuje opozicija ta predlog? Tako-le: Praksa je pokazala, da so skupščine prodajalen (krajevni občni zbori) postali zgolj formalnost, ne pa zbori, na katerih bi zadrugarji pretresali gospodarska in socialna vprašanja. Na zbor prihaja minimalno število članov. Dokaz: Za vso Ljubljano z Zg. Šiško, Ježico in Rudnikom jih je s funkcijami vred prišlo do 45! To zato, ker tistega »nabitja« vabila v prodajalni živ krst ne opazi, ali pa malokdo, uprava konsuma pa do danes gotovo ni izvedla potrebne organizacije in agitacije, da bi se interes za dejanja in nehanja v konsumih zanesel med mase članstva. Ako pa hočemo, da postanejo naši konsumi zares to, za kar so bili svoj čas namenjeni, t. j. gospodarska in socialna opora v boju delavstvu, za delavstvo, iz delavstva in z delavstvom, potem je treba iz sedanjih pogrebnih zborov prodajalen napraviti zgovorne zbere vseh članov, na katerih se ne bo mlatila prazna slama, marveč se bo debatiralo o proračunih in bilanci, o breme- in dobropisih, o personalijah in o vsem važnem. Zato je potrebno, da se občni zbori razglase vsaj 14 dni prej v glasilu krščanskih delavcev in kmetov, poleg tega pa naj še vsaka prodajalna s svojim osebjem podrobno poagitira.

Upajmo, da bo centralni občni zbor ta predlog sprejel in vsaj tu izvedel majhno remedium.

O ostalih predlogih prihodnjik.

France Žužek

Problem brezposelnosti

Stotisoč ljudi potrebuje v naši banovini javne podpore

Dejstvo je, da stoji masa delavstva in ostalega delovnega ljudstva, čijih preživljanje je odvisno od njihovega zasluga, in ki so prišli radi brezposelnosti ob zaslužek, letošnjo zimo pred zelo težkimi urami. Trdijo, da je v naši banovini okrog 100.000 takih oseb. To je ogromna številka. Da bi se vsaj deloma odpomoglo temu zlu, je sklicala banska uprava 10. novembra t. l. anketo o tem vprašanju. Ankete so se udeležili zastopniki občin in drugih javnih korporacij, zastopniki delavstva in zastopniki raznih drugih institucij. JSZ je zastopal tovariš Lombardo, ki je izjavil v imenu JSZ: da krščansko socialistično delavstvo z veseljem pozdravlja inicijativo kraljevske banske uprave, da se stori pomožna akcija, ki naj priskoči na pomoč brezposelnemu delavstvu in njegovim družinam. Vsekakor pa si moramo biti na jasnem, da s samimi pomožnimi akcijami ne bo mogoče rešiti tega vprašanja, dokler bo sedanji produktivski in gospodarski sistem ustvarjal nove trume brezposelnih. Ni treba, da iščemo vzroke sedanje gospodarske krize, ki je zadala tisočim in milijonom toliko gorja in bede, pač pa

je treba, da vemo to, da sedanji moderni produktivski sistem dokazuje, da še ni nikakega vidika za zboljšanje. Nasprotno. Lahko trdimo, da najhujše šele pride. In če smo si v tem na jasnem, potem se moramo zavedati, kje in kako je treba prijeti, da odvrnemo to veliko narodno nesrečo, ki ogroža sto in stotisočim življenjsko existenco. Pomožne akcije bodo dosegle svoj namen le do gotove meje in se je bati, da bodo odpovedale ravno v času, ko bo stiska najhujša.

Edino trajno uspešno sredstvo za odpravo bede je v tem, da se delavstvu da možnost zaslužka. Tega pa ne bo, dokler bo vladal sedanji produktivski in gospodarski sistem.

Brez dvoma je država sama najbolj zainteresirana v tem vprašanju. Zato je treba, da država v svojih podjetjih kolikor mogoče prepreči redukcije delavstva radi novih tehničnih naprav, kakor tudi, da se zaposlenemu delavstvu oziroma uslužbenecem ne bodo reducirale plače, ker se s tem jemlje delavstvu existenčna možnost. — Posledice tega so: zastajanje blaga, nove in zopet nove redukcije in nove trume brezposelnih.

Prav tako je treba postopati v vseh privatnih podjetjih. Na primer: v rudarskih revirjih leži sedaj na tisoče ton premoga, ki čakajo konsumentov. V mestih in tudi na deželi pa zmrzujejo številne družine, ki premoga ne morejo nabaviti. Rudarje reducirajo, ker premog nima odjemalcev, in prav tako je tudi z drugimi produktivskimi in življenjskimi potrebščinami.

Kar pa tiče predloga zastopnika Delavske zbornice in zastopnika Strokovne komisije, da bi se naj uvedli obvezni prispevki zaposlenih delavcev na eni ter delodajalcev in države na drugi strani v svrhu podpiranja brezposelnih, ima Jugoslovanska strokovna zveza sledeče pomisleke:

Delavstvo, kakor tudi nižje uradništvo še nikdar po vojni ni prišlo s svojimi plačami niti zdaleka na svoj existenčni minimum. Prav radi tega ne bi bilo na mestu, da bi se tem nalagala kdaj nova bremena. Iz človeškega ozira bi bilo to razumljivo, nikakor pa ni razumljivo iz moralnega ozira. Obremenijo naj se s prispevki v prvi vrsti tisti, ki so spravili sadove dela, in tisti, katerih plače visoko presegajo existenčni minimum. Delavcu pa pustite ta zadnji grižljaj, ki ga še ima od danes do jutri.

Ker je pa nesreča že tukaj in ker trenutno ni druge pomoči, kot da se najdejo sredstva za nujno pomoč brezposelnemu delavstvu in njihovim družinam, je Jugoslovanska strokovna zveza pripravljena sodelovati v tej akciji z vsemi svojimi močmi.

Naši marksisti se spodtikajo nad gornjo izjavo in po svoji demagoški navadi hočejo zabrisati resnico in objektivnost te izjave. »Delavska politika« štev. 91 z dne 12. nov. prinaša poročilo o tej anketi na banski upravi in objavlja deklaracijo strokovne komisije za Slovenijo, ki je bila na tej anketi predložena. Bistvo te deklaracije je, da se uvedejo obvezni prispevki delavcev in delodajalcev na eni ter države na drugi strani. S temi obveznimi prispevki naj bi se podpirali brezposelni in njihove družine.

Novi udarci rudarskemu delavstvu

Ze itak neznosne razmere rudarskega delavstva se z novimi odpusti sedaj še zaostrujejo. Na zimo ponovne redukcije. Najhujše pa je pri tem to, da so začeli odpuščati, kar se je že dalj časa govorilo po revirjih, starejše rudarje — družinske očete. V Hudi jami je odpuščenih 120 rudarjev. Da ostanejo neokrnjene delnice in dividende TPD, naj se umaknejo stari rudarji — družinski očete z 10, 20 in 30 let službe. Odpusti so se pričeli kar na debelo, kljub obljubi TPD, da se bo to izvajalo postopoma. Nov dokaz, da gre TPD brez vsakih ozirov preko vse že do viška prignane bede, — hočejo ustvariti še večjo. Treba nam je mladih moči, se je reklo. Kje so pa ti rudarji pustili svojo mladost in moč — mar ne v rudniku TPD? Kam naj gredo sedaj ob nastopajoči zimi iskat zaslužka? Kam z družinami? V trenutku, ko je brezposelnost prignana do viška, nove žrtve...

»Delavska politika« poroča, da je zastopnik Jugoslovanske strokovne zveze nastopil proti tej deklaraciji ter da je v svoji razburjenosti trdil, da zastopnik Delavske zbornice in Strokovne komisije nimata legitimacije zastopati delavstvo in se izjaviti za kakršnekoli prispevke za pomoč brezposelnim. Če gospoda okoli »Delavske politike« pljuje resnici v obraz, potem naj ve, da tega ne delajo zastopniki Jugoslovanske strokovne zveze. Resnica pri tem je sledeča: 1. Zastopnik Jugoslovanske strokovne zveze je na navedeni anketi popolnoma mirno, to je brez razburjenja podal govorjenje izjavo, iz katere je jasno razvidno, zakaj je JSZ proti obremenitvi delavstva s kakimi nadaljnjimi prispevki.

2. Ni res, da bi bil zastopnik JSZ izjavil, da zastopnika Delavske zbornice in Strokovne komisije nimata legitimacije zastopati delavstvo, res pa je zastopnik JSZ izjavil, da zastopniki delavstva na tej anketi, torej tudi zastopnik Jugoslovanske strokovne zveze, nimajo legitimacije, da bi v imenu celokupnega delavstva pristajali na kako novo obremenitev iz razlogov, ker danes organizacije pri nas ne predstavljajo niti 20 odstotkov organiziranega delavstva.

Jasno je, da je JSZ tako postopala, kakor je prav. Delavstvo ni zakrivilo tega položaja. Kriv je sedanji produktivski sistem, ki gre samo za tem, da bi iztisnil iz produkcije čim več dobička. Pri tem izgine vsak ozir na človeka. Ker ne morejo grabiti več v taki meri, kakor bi želeli, reducirajo in včasih ustvarjajo umetno krizo. To smejo delati brez kazni. Naša javnost jim še pomaga in vpije v svet le o krizi gospodarstva. Naravnost pomiluje »uboge« podjetnike. Sedaj, ko so žanji pospravili tam, kjer niso sejali, naj bi pa prišli tisti, ki so bili za svojo žetev ogoljufani, in naj bi odtrgali od svojih ust zadnji grižljaj. Iz teh razlogov je morala JSZ tako nastopiti. So pa še drugi tehtni razlogi, ki govore proti nadaljnji obremenitvi delavstva. O tem pa še prihodnjik.

In utemeljitev? Da je prevelik odstotek starih kvalificiranih rudarjev, ki so v I. kategoriji. Poleg tega nam je treba novih, mladih moči. TPD da je deficitna. Teh par sto starih rudarjev naj da mesto mlajšim, ki bodo več naredili in bodo seveda tudi nekaj cenejši. To naj reši TPD deficit. Ali je kaj takega sploh še kje mogoče?

Igra z belimi sužnji. TPD pozablja, da so to ljudje, ki so pustili v njenih rovih — velik kos svojega življenja in se jim s tem činom jemlje edina nada, ko so jo imeli, starostno zavarovanje.

Udarec za udarcem. Gotovo je to zopet gesta TPD, ki s tem hoče braniti oziroma pokazati državi, da so od njenih dobav odvisni tudi delavci-rudarji. Tako plača vsako še tako umazano konkurenco vedno le rudar.

Dovolj gorja! Vse pomožne akcije so v tem slučaju brez pomena.

Delovno ljudstvo najbolj obdavčeno

Ze v letnem poročilu za leto 1927. in 1928. smo omenili, da pri nas obdavčenje delavcev in privatnih ter javnih nameštev neprestano raste.

Medtem smo dobili nov zakon o neposrednih davkih.

Ta zakon je sicer nekaterim šibkejšim davčnim obvezancem davčna bremena olajšal, zato pa se je zaradi poenostavljenja pobiranja davka krog davčnih obve-

zancev tako razširil, da se je predpisalo leta 1929. mnogo več davka na vse vrste uslužbencev kakor leta 1926.

Davek na vse vrste uslužbencev je rasel takole: l. 1912. (v dinarski valuti) 10.4 milij., l. 1926. 26.3 milij., l. 1929. 47.3 milij. Din.

Sicer se pritožujejo čez previsoke davke vsi stanovi. A ne tako opravičeno kot delavci in nameščenci. Celotni predpis

Poročila z delavskih bojišč

Jugoslovanska strokovna zveza

Rudarji

Intervencija Delavske zbornice in strokovnih organizacij pri Trboveljski premogokopni družbi.

V četrtek, dne 10. novembra t. l. je bila pri generalnem ravnatelju TPD izvršena intervencija od strani zastopnikov delavstva glede odpustov starih rudarjev, na katera mesta nameravajo sprejeti mlajše delovne moči.

Zastopniki delavstva so ugotavljali, da je način, s katerim se hoče v trenutku največje krize, vreči starejše delavce enostavno na cesto, krivičen in nesocialen. Posamezna vodstva rudnikov imajo nalog odpuščati rudarje, družinske očete, ki imajo po 20, 25 do 30 službenih let. Za priznanje pokojnine je treba 66 odstotkov delanemožnosti. Večina teh delavcev nima toliko let. Po sedanjem pravilniku bodo po 6 mesecih izgubili vse svoje pravice. In to je največji udarec, ki more doleteti našega rudarja. Zastopnik TPD je poudarjal, da je družba primorana seči po tem, ker ima prevelik odstotek rudarjev v I. kategoriji. Dosedaj so se namreč vršile redukcije po socialnih vidikih. Sedaj se mora seči po radikalnih sredstvih. Kajti, ako bo šlo tako daleč, kmalu ne bo v rudnikih več mladih delavcev. Ovir pri tem je pravilnik, ki ima določbo, da se nikogar, ki je v višji kategoriji, ne more pomakniti v nižjo kategorijo. Družbe pa rabimo več delavcev v nižjih kategorijah. Zato mora izvesti že iz finančnih ozirih te spremembe.

Drugo, kar je s tem v zvezi je, da dobivajo vsi, ki so v I. kategoriji, deputatni premoški. Sicer to še ni najbolj pereče, težje je prvo, ker ima TPD 83 odstotkov kopačev, ki so v I. kategoriji; po pravilnem razmerju pa bi jih moralo biti samo 50 odstotkov. Gotovo je, da se tega ne namerava izvesti vse na enkrat, marveč postopoma. Zastopnik TPD je trdil, da bi bilo prav, da bi oče rudar stopil v pokoj in šel v rudnik sin, ki je sedaj brezposeln.

Zastopnik delavstva je izrazil bojazen, da bo v tem slučaju TPD sprejemala le navadne delavce, nikakor pa ne sinov rudarjev, ki so že izučeni kopači. Kajti s tem bi ostala stvar pri starem TPD pa, kakor je videti, stremi za tem, da hoče ravno radi finančnega efekta znižati število kvalificiranega delavstva. Glede tega ni dala TPD nobene točne izjave.

Predlagalo se je, naj se s tem nekaj mesecev počaka, ker bo pač te mesece največja stiska. Poleg tega pa pri tem vprašanju gotovo ne gre za kake ogromne vsote. Zastopniki delavstva so želeli še vedeti, kakšen bi bil finančni efekt. Tudi glede tega ni bilo nobenih točnih odgovorov. Zastopnik TPD je samo ugotovil, da je TPD že vse mesece letošnjega leta deficitna.

Najtežje poglavje, ki je bilo že šestokrat obravnavano, je glede dobave naročil od strani države. Pri zadnjih naročilih je podjetje zopet moralo popustiti 5 odstotkov pri toni. Sedaj ima dobave zagotovljene do konca proračunskega leta marca 1933. V bodoče se

ne bo veliko praznovalo. Delalo se bo po nekaj dni v mesecu. Kar so v Zagorju izgubili radi separacije, se jim bo od tega polovico plačalo. Pozneje se bo dopustilo, da izgubljene dni nadoknadijo, oziroma se bo delalo nekaj dni več.

Zastopniki delavstva so pribili, da je delavstvo popolnoma na tleh in da ne more ničesar več popuščati. Ako bo šlo tako dalje, bodo pač nastali nemiri. Nismo pooblašeni, da kaj dajemo ali popuščamo, marveč smo prišli, da preprečimo najhujše. Gotovo je manjše zlo, kakor bi bilo na cesti par sto rudarjev, da bi se jih zaposlilo pri drugih delih in deputatni premoški na vse enako nekoliko znižal. Toda delavstvo na to v nobenem slučaju ne more pristati.

Z ugotovitvijo, da je to največja krivica, ki se more zgoditi rudarju, da zgubi delo, zavarovanje in vse, ko je že tik pred upokojitvijo, se je razgovor zaključil. Od strani TPD se je izrazila želja, naj se rudarje o tem informira.

Trbovlje. Res ne vemo zakaj? TPD je v strojnih obratih vpeljala pričetek dela ob sedmi, mesto ob šesti uri kot dosedaj. Družba motivira svoj ukrep radi štedenja pri potrošnji električnega toka. To pa ne odvarja resnici, ker ni povišana cena toka, ki je potreben za vzdrževanje obratov. Tudi iz praktičnega pogleda ni za družbo to nikaka pridobitev. Delavec prične svoje delo ob sedmih in ako je temna delavnica, mora goreti tudi ob sedmih v njej luč. Vsak delavec pa dela z neko nejevoljo, ker dobi kosilo šele ob pol 4 popoldne, oddaljeni šele ob 4. Ko pride iz službe, je skoraj že noč in izgle-

da prav tako kot takrat, ko se je delalo še 10 ur na dan. Doma morajo kuhati dvojno hrano, opoldne za družino in popoldne za očeta. Delavec s tem potroši v hrani še več nego dosedaj. Zaslugek profesionalnih delavcev pa je celo najnižji, ker ne delajo v akordu, temveč so njih plače vedno minimalnega značaja.

Ali je res? Ze nekaj časa krožijo govorice, da bodo vsi brezposelni samci iz naše občine odvedeni v pristojne občine. K temu pripominjamo to-le: Za tiste samce, kateri imajo svoje v pristojni občini in če jih lahko preživljajo, bi ne bilo tako postopanje usodno. So pa pri nas brezposelni, ki v svoji občini niti župana ne poznajo in nikogar, ker so le po starših tu in tam pristojni. Ti pa bodo v svoji domovinski občini še večji reveži, nego so tukaj. Taka metoda je gotovo zgrešena in je v nasprotju z osnovnimi pravicami človeka.

Vsak naj vrši svojo službo. Pred kratkim se je zgodil v ambulanti bratovske skladnice slučaj, ki ga obsojamo. Neki rudar je pripeljal ponesrečenca, da se mu nudi pomoč. Ponesrečenec pa je bil od dela umazan in so mu rekli, da naj se gre popreje domov umiti, potem naj pride, da mu bodo obvezali rane. Vprašujemo predsedstvo skladnice, če ni v ambulanti vode in če se sme tako postopati s polnopravnimi člani skladnice in še celo s ponesrečenci?

Tudi dobro. Nekaj brezposelnih, ki so dobivali hrano v kuhinji, je dobilo delo. To pa radi tega, ker šteje kuhinja preveliko število. Mi se strinjamo s takim delom, da si delavce prislužijo sam za življenje, ne da ga rede v kuhinji. Le tako naprej, pa bo kuhinja kmalu prazna in družbi ne bo treba za njo prispevati. Pri tem bo na dobičku družba in delavci, ki se bodo preživljali sami.

Lesni delavci

Rimske Toplice. »Veliki« prijatelj delavstva, obratovodja Ratt, gre čudna »delavska« pota. V podjetju je organizacija in sicer močna delavska strokovna organizacija. Radi priznava, da morejo nastati v podjetju kakšni nesporazumi. Najkrajša pot bi bila, da bi odstranili take nesporazume, razgovor z organizacijo. Naš obratovodja ne gre po tej poti, ampak se poslužuje predelave, kateremu je delavstvo dosedaj zaupalo, da bi napravil med delavstvom razdor, da bi razbil organizacijo, da bi ugonobil vpliv obratnih zaupnikov in da bi mu delavstvo izreklo zaupnico. Sedem v celem obratu sta jih na ta način dobila s tovarišem Ulago. Tudi odgovor, če ga kdo razume. Obratovodja Ratt ga mogoče ne bo hotel razumeti. Mi pa pravimo tole: Bili smo tukaj, ko še nismo vedeli, da je Ratt na svetu, pa bomo še, medtem ko bo on moral otesti Gračniški prah s svojih čevljev in izkazovati svojo ljubezen do delavstva drugod.

neposrednih državnih in samoupravnih davkov je znašal na ozemlju dravske banovine l. 1912 (valoriziran v sedanjo valuto po razmerju 1 K : 15 Din) 220 milij. dinarjev, l. 1928. 227,8 milij. Din, l. 1929. pa 259,7 milij. Din. Od l. 1912. do 1928. se je povišala celokupna davčna obremenitev za 7,8 milij., davek od mezd in plač pa za 15,9 milij. Din. (Pri tem je notorično znano, da so se denarni zasluzki po vojni silno znižali.)

Od l. 1928. do l. 1929. so se povišali celokupni davki za 21 milijonov, davki od mezd in plač pa po uradnih podatkih za 21,9 milij. Din.

Mi smo skušali analizirati, kako se je gibala v teh letih davčna obremenitev posameznih glavnih pridobitnih panog. Ta naloga ni lahka. Davčni sistemi so se ta leta stalno menjavali. Treba je deliti pri tem razne vrste davkov, upoštevati državne in samoupravne doklade. Pri tem so manjše napake mogoče. V velikih obrisih pa smo ugotovili gibanje davčne obremenitve posameznih poklicnih skupin brez dvoma pravilno. Rezultat naših tozadevnih študij je ta-le:

Kmečka posest je bila obremenjena l. 1926. in 1928. približno tako kakor l. 1912. Nov zakon o neposrednih davkih je leta 1929. to obremenitev zmanjšal. Ko pa so se uvedle višje doklade za banovine, je bil prejšnji nivo zopet dosežen, če ne za malenkost presežen.

Trgovina, obrt in industrija je dala l. 1912., 1928. in 1929. približno isti davčni donos. Glede na to, da se je število trgovcev, obrtnikov in industrijcev v tem času zelo povečalo in je zlasti realni ronos industrije silno narasel, se je relativna davčna obremenitev te grupe znatno znižala.

Hišni posestniki so obremenjeni še vedno znatno manj kot pred vojno.

To so ugotovitve, ki veljajo za stanove kot celoto.

Drugače pa je mogoče, da so se bremena v okviru posameznih stanovskih skupin za gotove davkoplačevalce povečala, za gotove pa zmanjšala. To povzroča, da so v posameznih slučajih, tudi pritožbe kmečkih posestnikov, obrtnikov, trgovcev in morda celo industrijcev upravičene.

Vse to ni nenaravno. Davkov ne plačuje nihče rad. Tudi tisti, ki so zato najmanj upravičeni, tožijo o visokih davkih in navadno še najglasneje.

Tu bi bila lahko le točna statistika zanesljiv vodnik. Vsi pa vemo, kako je z našo statistiko in koliko se v naši zakonodaji nanjo oziramo. Ko smo dobili nov zakon o neposrednih davkih, smo dobili v zakonu zagotovilo, da se k uslužbenskemu davku v glavnem ne bodo dodajale samoupravne doklade. To določilo je prišlo v zakon gotovo zato, ker se je zakonodajavec zavedal, da so obdavčeni delavci in nameščenci glede na svoje dohodek že z državnimi davki v zadosti veliki izmeri. Medtem smo dobili nov davčni predpis o vršenju odnosno odkupnini kuluka. Kuluk je v stvari samo-

upravna doklada na neposredne davke in bi se vsled tega ne smel predpisovati osebam, ki plačujejo uslužbenski davek in so oproščene samoupravnih doklad. Vendar to gospod finančni minister povsem drugače tolmači. Kuluk morajo plačevati tudi najslabše plačani delavci in nameščenci ter je postal samoupravna doklada.

In sicer samoupravna doklada svoje vrste, ki gotovo nima primere na svetu. Pri najubožnejših davkoplačevalcih znaša ta doklada 115% davčne osnove, potem pa progresivno pada. Pri davčni osnovi 10.000 Din le 8,4%, pri davčni osnovi 1 milijon dinarjev le 6,8%!

Taka davčna politika pač ne računa pravilno z dejstvom, da so veliki zasluzki v veliki meri sad tujeja dela, da imajo že sami značaj od javnosti za javne svrhe zbranih sredstev. Na te zasluzke uporabljati isto merilo, kakor na mezde in plače delavcev in nameščencev, je skrajno kri-

vično. Še krivičnejše pa so doklade s padajočo davčno stopnjo, kakor je kuluk.

Predpis neposrednih davkov in avtonomnih doklad v dravski banovini za l. 1929.

	Osnovni davek
1. Zemljarina	30,780.335.92
2. Zgradarina	12,646.549.45
3. Pridobnina	24,573.169.23
4. Potujoče obrti	1,082.083.59
5. Družbeni davek	8,656.808.72
6. Rentnina	1,674.701.74
7. Rentnina po čl. 71. zak.	1,883.099.69
8. Uslužbenski davek	47,319.145.23
9. Poslovni davek	44,283.766.16
10. Vojnica	64.004.16
11. Pri rast in naklada po odbitku dopisa	1,729.833.51
	174,693.497.40

Iz Poročila Delavske zbornice za Slovenijo za leti 1929. in 1930.

Upton Sinclair:

DOLARJI

roman

(Naslov v izvirniku: Mountain City)

»Niti slutim ne, kaj mislite, gospod kancler. Hotel sem samo sodelovati pri nabiralni akciji! Mislim sem —!«

»Tak je ta ogabni človek! S tisto odvratno šaljivostjo! Da vam naloži nalogo, da zasmehujete, da žalite mene!«

»Toda, gospod kancler — povejte mi, kaj je prav za prav!«

»Ne veste, kaj je agrarna reforma?«

»Vse življenje nisem še nikdar slišal o njej.«

»Torej vam ni povedal?«

»Dejal je samo, da hoče imeti stolico za to. Kaj pa je vendar to, sir?«

»Rdečkarska zmota. — radikalizem!«

»Oh, gospod kancler!« Zdal je bil Jed na vrsti, da bi pačil obraz. Videl je, kaj je naredil — prišel je k ravnatelju univerze s predlogom, naj širi radikalne nauke!«

»Razlastitev posesti!« je žuborelo iz kanclerja.

»Zaplemba posestev in zemlje po davkih! Eden izmed tistih sramotnih nauk, s katerimi hočejo zapeljivati ljudstvo, s tem da vplivajo na najnižje nagone lakomnosti in zavisti.«

»Ampak, gospod kancler!« Vse se mi je vrtelo po glavi, ni mogel držati misli skupaj. »Kako je le to mogoče? Mr. Warren je vendar bogat človek!«

»Pa je pokvarjen do dna svoje narave, zasmehljivec, norčuje se iz vsega, kar je sveto, ljubkuje z neverstvom in svohodomiselstvom.«

»Pa hoče potem izgubljati svoj denar?«

»Ni mu ga bilo treba služiti in se dela, kakor da ga ne bi niti malo cenil. Obraca se proti svojemu razredu — ptič, ki onesnažuje lastno gnezdo!«

»Potem pa nam gre in služi denar z družbo za prodajo zemljišč!«

To mu je v zabavo; recite rajši, da je zločin, ker mu družba kaj takega pusti! S svojim denarjem podpira propagando, ki hoče zapleniti vrednost posestev in oropati vdove in sirote zadnjih prihrankov! On pa smatra vse to le za posrečeno šalo! Izrabil je vašo nevednost in vas s takim predlogom poslal k meni, ko vendar dobro ve, da ga bom ogorčen zavrnil — saj dobro pozna silni boj, ki sem ga boril zato, da bi bila univerza vsake nevere, da bi ščitil mlade duše, ki so zaupane moji skrbi.«

V.

V vrtincu viharov občutij se je moral Jed zbrati in naglo premišljevati. Imeli so ga za norca, pa to ni bilo tako hudo, kakor se je zdelo. Stvar je prinesla to dobro, da ga je kancler spoznal — stala sta zdaj drug pred drugim in si stiskala roke. Jed je prosil oprostjenja in kancler mu je prošnjo uslišal in menil, da ni Jed kriv, ampak tisti hudobnež, ki je njegovo srčno nedolžnost zlorabil.

Da, Jed je imel sedaj celo priliko jasno dokazati, da ni navaden študent, marveč pameten in preudaren mož. Na naglo se mu je posvetilo, kako bi nad vse zvitega Claudija G. Warrenerja prelisičil in mu poplačal to šalo s prav takim denarjem.

»Gospod kancler,« je izpregovoril, »petdeset tisoč dolarjev — to je strašno dosti denarja.«

»Seveda, mladi prijatelj.« In glas starega gospoda je zvenel otožno.«

»Zares ni lepo, da se mu moramo odreči!«

»Seveda — toda ne gre drugače.«

»Mr. Warrener pravi, da bi se morala vršiti predavanja o agrarni reformi, in pa povedal, kaj naj predavalec o agrarni reformi govori. Tega tudi ne more nadzorovati, kaj?«

»Poskusil bo, bodite kar prepričani.«

»A se mu ne bo posrečilo? Če je stvar nevarna in radikalna, pač ne more nikogar prisiliti, da bi jo hvalil! Predavalec ima prav za trdnost pravico, svariti ljudi pred agrarno reformo!«

Veselje je stopilo v oči dr. theol. Ernsta Aloysis Saybucka. »Rusher — vi ste glavica.«

»Trudim se, da bi rešil petdeset tisoč dolarjev, ki bi jih vi mnogo bolj porabili kot pa ta brezbožnež. Povejte mi, kako je v takih primerih — predavalec boste imenovali vi, kajne?«

»Univerza.«

»On ne more napisati v pogodbo, koga hoče.«

»To se ni še nikdar zgodilo.«

»No torej, potem lahko imenujete koga, ki bo denar porabil v to, da bo poudarjal zloglasnost agrarne reforme.« Nasmešek se je razlil po obrazu starega gospoda. Misel je bila slastna, čeprav mu je zdravi razum govoril, da je vse to samo sen.

»Lahko kopje obrnemo,« je nadaljeval Jed, »in storimo nekaj za zatiranje teh nevarnih idej.«

»Bojim se, da položaja dobro ne razumete, mladi prijatelj. To bo ostalo silno uprtje — in to prav hočejo radikali.«

Stavbinsko delavstvo

Ljubljana. Uradne ure »Skupine slikarjev, pleskarjev in črkoslikarjev« so vsak ponedeljek od 5—8 zvečer. Vsi člani naj se poslužujejo te ure v vseh zadevah, ki se tičejo organizacije. V četrtek 17. novembra ob pol 7 zvečer bo v naših prostorih drugo predavanje o Delavski zbornici. Predaval bo tov. Marintek. Vsi tovariši, odzovite se in udeležite se predavanja polnoštevilno! Vsakomur bo koristilo, a nikomur škodovalo. — Pozivamo tovariše, da nam v slučaju prevelike takoj javijo svoje nove naslove, da jim moremo v redu in točno pošiljati naše glasilo »Delavska Pravica«. — Prihodnja odborovna seja se bo vršila v torek 22. novembra ob 5 popoldne v naši pisarni. Tovariši odborniki naj se seje gotovo udeležijo, ker bo jako važna. — Vsak član se mora takoj javiti organizaciji, kakor hitro bo poslan od mojstra na brezplačen dopust. Prosimo točenega in hitrega javljanja, ker to bo le v prid prizadetih.

Viničarji

Dne 6. novembra se je vršil v Pekrah lep sestanek viničarjev.

V Vrhovdolu izvršena viničarska komisija dne 3. oktobra zoper viničarje tov. Antona Čuriča nima veljavnosti, ker viničarji ni imeli svojega zastopnika, da bi bila komisija sklepna. Sklepi so neveljavni. Sedaj se je po organizaciji vložil protipredlog komisije. Gre za nepravilno odpoved in dolgujoči zaslužek viničarju.

V Hrastju tišči neki posestnik tov. Ker Vinka iz viničarije ter hoče sam na njegovo mesto, dočim je dal svoje posestvo v najem drugim. Gospodar Zöhrer, graščinski oskrbnik v Svečini, tira tov. Kera zato iz službe, ker sta mu umrla oče in žena. Tajništvo zveze je pisмено posredovalo, da viničarje z majhnimi otroki pusti v miru, posestnik pa naj bo na svojem »gruntu«.

Zoper sklep viničarske komisije v Pivoli, katera je obsodila upravitelstvo Vetrinjskega dvora, da ni pravilno in pravočasno odpovedala službo viničarju tov. Antonu Gorišku, je upravitelstvo vložilo tožbo po odvetniku dr. Josipu Leskovarju. Razprava je bila 11. novembra pri okrajnem sodišču v Mariboru. Ko bomo zvedeli o razsodbi sodišča, bomo poročali.

Orožniki so prišli nad viničarja Neuvirt Franca v Druževci. Poslal jih je gospodar, češ, da je vzel koruznico, čeprav je zrasla na viničarjevi deputatni zemlji. Tov. Neuvirt Franca je vložil tožbo in ovadbo zoper gospodarja. Samo s strumno strokovno organizacijo vseh viničarjev bo mogoče doseči, da bo zavladala zakonitost in red tudi za viničarje.

Zupanstvo v Zg. Voličini ni maralo izdati ubožnega spričevala viničarju Antonu Fanticu, da bi sam iztožil bivšega svojega gospodarja za dolgujoči znesek 5000 Din. Obrnil se je zategadelj na okrajno načelstvo in potem je pri občini dobil, kar je zahteval.

Viničarki tov. Straus v Vukovju pri Jarinini je gospodar Ferk vzroka predčasno odpovedal službo. Vzel ji je kravo in razno. Po strokovni organizaciji je bila predlagana viničarska komisija. Zmagati mora pravica nad krivico!

Dornavski viničarji v Kajzarju, Zasaveh, Brebovniku in Hermanceh so vložili po strokovni organizaciji skupno pisмено zahtevo na g. Gvido Pongrača, graščaka v Dornovi pri Ptuj, da jim nemudoma izplača denarni zaslužek, katerega že nad šest mesecev niso dobili. Ako se jim ne bo ugodilo, so odločeni nastopiti pravno pot za vseje pravice in zaslužek.

Umrla je kot občinska ubožica tov. Jureš Magdalena v Slavnjaku pri Ljutomeru. Ker se nikdo ni zanimal, da bi še dalje za njo plačeval članarino, se ni mogla odobriti posmrtninske podpore.

8. novembra je bila seja načelstva »Strokovne zveze viničarjev«. Sklenili so se važni ukrepi za razmah našega strokovnega pokreta.

Na trgatvi pri g. Baumanu v Hermanceh so se tuji delavci spriji z domačim viničarjem, ker je ta svetoval, da naj se ne daje preveč

pijače trgačem, da se ne upijajo. To so mu predvsem neki mladoletniki hudo zamerili. Prokleta požrlja! Samo žreti in piti, to je raj! Zoper premajhno plačo pa se nihče ne dvigne, kar bi bilo potrebno in vse več koristno. Za pijačo pa če bi je bilo par kapljic manj, pa nastane kar cela revolucija. Naš socialni in kulturni škandal! Več zaslužka, več blagostanja, več bo pijanosti, več bo ubožstva.

Pijana je prišla zvečer mati domov. Kričala je in hčerki naročala: »Napravi večerjo, kakor moreš, jaz je ne morem, pijana sem, pijana sem.« To je vzgoja otrok. Starši pijanci, ki se preklinjajo in celo pretepajo med seboj, si nikdar ne morejo pridobiti spoštovanja in ljubezni svojih otrok, marveč se v otrokih, dokler so še mladostni in sami, niso že zagazili na pogubno pot svojega očeta ali matere, vzbujajo stud in prezirljivost do lastnih roditeljev. To vodi brezpopojno k uničevanju vsake družinske sreče. Več pijanskih družin, večja nesreča za tisti stan, h kateremu spadajo.

Pri državnoborskih volitvah v Nemčiji, dne 6. novembra 1932, je dobila lista »Kmečka viničarska zveza« 105.188 glasov in s tem dva svoja poslance, pri volitvah dne 31. julija 1932 pa je dobila ta stranka še komaj 96.851 in nobenega poslanca. Naši nemški tovariši tam ob Renu beležijo torej v zelo kratki dobi dokaj lep uspeh, za kar jim čestitamo!

Kovinarji

Guštanj. V nedeljo 6. novembra popoldne se je vršil sestanek naše skupine. Sestanka se je udeležilo precej tovarišev. Udeležil se ga je tudi zastopnik JSZ iz Ljubljane. V bodrih besedah nam je orisal borbo delavstva za svoje pravice. Gotovi gospodje, ki trdijo, da bo delavstvu prišla rešitev tudi brez svobodnih strokovnih organizacij in lastnega sodelovanja, se zelo motijo. Delavski vprašanji bodo najbolj rešili delavci sami. Ti pa bodo morali biti res idealni poborniki, iskreni in neustrašni. — Najtežje poglavje guštanjanskega delavstva je, ker tovarna že dalj časa obratuje s skrečnim delovnim časom. Ze itak precej piči dnevi in zaslužki so radi tega še manjši. Zeleti bi bilo, da pride glede dobav od strani železnice in drugih državnih ustanov dovolj naročil — ne pa, kakor se to godi sedaj, da se ti izdelki uvažajo od drugod. Rešitev problema brezposelnosti, ki je vir nezadovoljnosti, bi bila prva dolžnost države — to pa je mogoče le, ako bi se radikalno pogledalo za kulise raznim kartelom, ki seveda ne gledajo na delavstvo, pač pa samo na dobiček. V interesu narodnega gospodarstva bi bilo, da se v tem vprašanju ustvari red.

Javornik. V nedeljo 20. novembra ob 11 popoldne se bo vršil članski sestanek v društveni dvorani na Koroški Beli. Dnevni red je zelo važen! Tovariši! Čas je že, da se enkrat zoper zberemo skupaj in se pogovorimo o svojih težnjah, ki nas tarejo. Naj ne bo nikogar, ki bi brez važnega vzroka izostal. Saj sedaj v teh pustih jesenskih dneh ima vsak čas. Parola naj bo: Vsi člani na sestanku!

Koroška Bela-Javornik. Poleg strokovnega dela je naloga skupin tudi ta, da po možnosti prirejajo delavske prosvetne večere. Prvi tak večer priredi naša skupina v nedeljo 20. novembra v društveni dvorani na Koroški Beli ob pol osmih zvečer. Program je sledeč: 1. Delavska himna. 2. Govor o slovo našim članom, ki so šli zadnji čas v pokoj (Rozman). 3. Delavska drama: »Hlapec Jernej in njegova pravica«. — Vstopnina: 6, 4 in 2 Din. — Ker je čisti dobiček namenjen za brezposelni fond, zato je dolžnost vsakega člana, da poseti ta večer in da pripelje še svoje prijatelje s seboj. Na svidenje v nedeljo zvečer, tovariši in prijatelji!

Jesenice. Odpoved pogodbe, ki jo je podalo delavstvo, KID ne prizna nujnost. V sled tega se je v smislu 5. odst. čl. 16 kol. del. pogodbe sklenilo sklicati razsodišče, ki ima v tem slučaju odločati. Ta odločitev je brez priziva. — V nedeljo 13. t. m. se je vršil velik shod jeseniškega delavstva. Na tem shodu se je sklenilo vztrajati na odpovedi

kol. pogodbe. Zastopnik JSZ, skup. kov. na Jesenicah, je dal glede povišanja cen kratko pojasnilo in indeks cen, v katerem je ugotovljeno, v koliko je v zadnjem času porasla draginja.

Razno

Prevalje. Dne 6. novembra so imeli delavci, zaposleni v tovarni lepenke v Prevaljah, strokoven sestanek. Na sestanku so bile poročane in obravnavane mizerne razmere tega delavstva. Ni še dovolj, da trpe kruto pomanjkanje številni brezposelni, tudi zaposlenim v navedeni tovarni ni nič bolje, kajti uprava je jako brezbržna glede prehrane tovarniškega osebja. Ti delavci, katerih je zaposlenih še okoli 40, ne prejemaajo že čez eno leto svojih mezd v redu. V zadnjem času niti ne prejemaajo več malih predumov, tako da nimajo izplačanih mezd za več mesecev nazaj. Vsa tozadevna prizadevanja delavcev, posredovanja obratnih zaupnikov in Del. zb. pri upravi tovarne so bila brezuspešna. Več odvisnih delavcev je imelo daljši brezplačni dopust. Te razmere so privlekle delavstvo do prezadolžitve in v obupen položaj, radi česar je sklenilo, da v tej skrajni potrebi odločno in enotno brani svoje pravice proti zapostavljanju od strani uprave. Delavci ne morejo verjeti, da bi tako dolgotrajnemu zadrževanju njihovega zaslužka bilo krivo edino zadolžitve podjetja in pomanjkanje gotovine, temveč je možna tudi svojevrsna kalkulacija z delavskim denarjem. — Na sestanku je zastopnik centrale v stvarnem enournem govoru podal potrebnih nasvetov in navodil za uspešno borbo za delavsko eksistenco.

Delavska mladina

Celje. V Zadnji številki »Del. Pravice« nas je tov. S. ozmerjal, češ, da smo malomeščanski in brez vsake delavske zavesti. Pravi tudi, da smo nedelavni. — Kar se tiče očitka glede malomeščanstva, ne trdim, da to ni resnica, je pač težko, ker smo v malem mestu! Vi pa ste v velikem mestu, pa

Doma in po svetu

Vlada je podala pretekli teden ostavko, ki je bila od kralja sprejeta. Novo vlado je zopet sestavil dr. Sršić z več spremembami. Med drugimi je izpadel iz vlade bivši trgovski minister Ivan Mohorič, dr. Kramer in Pucelj pa sta ostala.

O vladnem programu je podal smernice predsednik Sršić v klubu nar. poslancev. Vlada bo predložila zakon o banovinskih samoupravah, zakon o družtvih, volivni zakon, ki bo »omogočil svobodno in polno udeležbo v političnem življenju vsaki politični stranki, ki je za narodno in državno edinstvo«.

Nov občinski zakon je vlada predložila narodnemu predstavništvu.

Ugodnosti členu 5. zakona o zaščiti kmetov je vlada dovolila zopet večim denarnim zavodom v Srbiji.

Iz poslanskega kluba je te dni izstopilo 11 poslancev, ki so si osnovali svoj »narodni jugoslovanski klub«.

—o—

V Ameriki je zmagal pri predsedniških volitvah demokrat Roosevelt proti dosedanjemu predsedniku republikancu Hooveru. Od 41 milijonov glasov je dobil Roosevelt 23 milijonov, Hoover pa 16. Demokrati bodo imeli tudi večino v poslanski zbornici in v senatu. Evropa si od te spremembe mnogo obeta. Zlasti

ste vseeno malomeščani. Kar se tiče delavske zavesti, jo imajo le posamezniki in to je povsod, tudi pri vas. Delavska zavest se ne kaže ne v lepi obleki ne v umazani. Tudi ne redno, kar se na odru igra. Zakaj smo igrali »Minarjevega Janeza«, bi morali pač sami vedeti. Kako je težko spraviti na oder kakšno delavsko dramo, tudi vi sami veste, ker zelo redko kaj pokažete (ne ljudskih, ne izrazito delavskih) na odru. Smo mnenja, da je še vedno bolje poslati na oder kakšnega »Minarjevega Janeza« kot nič. — Nedelavnosti nam ne morete očitati, ker smo vedno dobro zaposleni in skoraj nimamo nobenega večera prostega (vaje za igre, tumbiranje, lahkoatletski odsek, redni sestanek vsak teden, seje itd.), pač pa bi radi teden podaljšali. Naša družina je menda edina, ki obstoja od začetka Krekove družine, med tem časom se je smer in vodstvo centrale že parkrat spremenilo, kar pa ni našlo mnogo odmeva pri nas. Pri vsem našem delu pa hočemo in tudi na to delamo, da bo naše članstvo kolikor mogoče proletarsko zavedeno in borbeno. Sprito razmer ni lahko delo. Letos imamo v programu tudi izrazito delavsko dramo in jo bomo spravili na oder, če bo to le kolikaj mogoče. Poudarjam pa še enkrat, da je razne delavske igre silno težko spraviti na oder, posebno, če ni spretnega režiserja. Ni tako hudo, kot je videl tov. revizor. — Za celjske razmere pa moramo še povedati par stvari. Zadnje čase imajo razni gospodje levičarji, katerih prepričanje je radikalno, ker se godi drugim bolje, veliko skrb za našo družino. Očitajo ji celo neupravičenost obstoja, češ, saj smo mi prav tako delavci. Tem gospodom povemo na uho: Mi in vi smo dvoje. Na staro se ne oziramo, pa čeprav zgleda še tako radikalno. Živimo za našo idejo, ne za staro tradicijo. Vase misli so obrnjene na preteklost, mi gledamo v bodočnost. Mostu ni, čeprav bi nekateri radi koketirali z delavstvom. Kadar jih kaj prosimo, imajo sto izgovorov, da nimajo časa, v resnici jih pa srce vleče le v tako zvano boljšo družbo, kjer najdejo več ugleda in časti. Take delavske prijatelje si bo treba zapomniti.

pričakuje črtanje oz. znižanje dolgov, in res so že sedaj vse države dolžnice poslale tozadevne predloge Ameriki. Pa tudi »prohibicija«, prepoved točenja opojnih pijač, bo menda že prihodnje leto odpravljena.

V Ženevi, tem znanem mestu miru in sprave, so se spopadle socialistične in komunistične množice z vojaštvom. Več demonstrantov je bilo ubitih. Švicarska vlada je proglasila obsedno stanje in poklicala pod orožje več polkov. Delavstvo je proglasilo generalno stavko.

Rusija je proslavila te dni 15 letnico revolucije, ko so prevzeli vlado komunisti. Proslava so se udeležile ogromne množice kmetov in delavcev. Največja je bila proslava v Moskvi, kjer so nastopile cele divizije rdeče armade.

Nemčija po 6. novembru

Kakšno je razpoloženje nemškega naroda po volitvah 6. novembra? Zdi se, kakor da ga je strah številke volivnega izida. Kajti na obzoru ni videti nobenega preokreta, nobenega preloma s sedanostjo, vse je ostalo pri starem. Novi državni zbor je prav tako delanemožen kot prejšnji. Prav so imeli tedaj nemški krščanski socialisti, ki so izdali

P. Francé Ačko:

Kristus in krščanstvo (Nadaljevanje.)

Vrl stavek je tale: Izredna moč in oblast cerkve, ki do nasprotnikov ni poznala obzirov, je onemogočila skoraj do začetka 19. stoletja vsako razpravljanje o Jezusovem življenju in nauku, ki bi slonelo na zgolj razumskih načelih. Rad bi vedel, koliko ozira pozna državni sistem marksizma, kjer ima moč v rokah ... G. Klicar na strani 107. primerja katoliške duhovnike vsaj prikrito pismarjem in farizejem. Kakšen farizejizem je pa tu, ko se kdo priznava k svetovnemu naziranju, ki do svojih nasprotnikov ne pozna samo nobenih obzirov, ampak jih kratkomalo strelja ko živali in jih sistematično iztrebi, očita pa katoliški Cerkev brezobzirnost? Člankar in z njim vsak pripadnik njegovega mišljenja sploh nima pravice metati kamenje na kogarkoli, dokler se njegove pripadnosti drži v vse hušji meri isti očitak. Ali so morda nemške socialistične bojne čete tudi obzirne? Navsezadnje bo kdo trdil, da marksizem katoliške Cerkev in njene pripadnike v Rusiji boža — kali? In da se s sistematičnim ubijanjem v Španiji ne razdira tisočletne kulturne pridobitve? Boste rekli: saj ideja naša

ni taka! Saj to je tisto! Če bi tudi kdaj kak predstavnik Cerkev nasilno ravnal s kom in krivično — je pač grešil zoper evangelij! Cerkev se pa glede odkrivanja kakih grehov nič ne boji. Saj je Vatikani odprl svoje arhive za zgodovinske študije vsem in se tudi ni ustrašil razkrivati gnilobo in madeže preteklosti, dobro vedoč, da to ideji škodovati ne more, nasprotno, še dokaže resničnost prerokbe Zveličarja: »In peklenška vrata ne bodo premagala ...!«

19. stoletje je tedaj tisto srečno stoletje, da je smelo prvo po zgolj razumskih načelih kritizirati evangelij. Prej je Cerkev ves razum človeški držala v šahu. Ta zgolj razumska načela, g. Klicar, je aprioristično odklanjanje evangelija in pa nevednost, da je našel evangelij že spočetka svoje nasprotnike tudi na polju historičnega raziskovanja, ki so bili ravno tako aprioristični — tja do najbolj nasilnih luteranskih buržujcev, ki svoje umazano življenje niso mogli spraviti v sklad z visokimi cilji evangelija, pa so ga zato kratkomalo zametavali.

Način, kako se spravljajo moderni pogani na kritiko evangelija, je podal g. Klicar sam. On naziva to: preprosta metoda, ki naj bo taka: David Strauss je izločil iz evangelijev mistično in nadnaravno, ostalo pa je sprejel kot zgodovinsko jedro. In da ta metoda ni prinesla

pogina evangelija, je jasno. Iztrgati iz ene stvari bistvo — ostane pač nebistvo. Mesto da bi kritično, filozofsko proučeval nadnaravnost sploh, jo kratkomalo zanikuje — a priori! Ker mu tako bolje paše. In so še drugi brihtni ljudje našli, ki so Straussa postavili tja, kamor po svoji plitvosti spada — v kot. Istotako Renan, ki je bil pri raziskavanju že kvečjem »duhovito«. Ker je pa Kautsky — marksist, je po tem dejstvu moral ubrati edino pravo pot, ker je na podlagi apriorističnega stališča vse drugo v evangeliju črtal in začel študirati družabne razmere — ker so mu zgodovinska tla o Kristusovi osebi postala enostavno vroča, se je pač rajši umaknil!

Jezusov nauk je izrazilo antimamonistično, toda ne zato, ker pravica na tem svetu dosegljiva ni, obljublja ponižanim in razžaljenim na drugem svetu pravičnost. Ta obljuba ne velja v gospodarskem smislu, ki si to materialistični g. Klicar predstavlja, ko iz žabje perspektive evangelij kritizira. Materialist ljubi tistega, ki mu dobro dela, mu je koristen ali naklonjen. Sovraži tistega, ki mu slabo dela, mu koristen ni ali pa mu ni naklonjen. Ker materialist je izrazil »jaz«. Kristusov nauk zahteva heroične duše, ki gledajo v sovražniku dušo, za katero je Kristus enako trpel, dušo, ki je v svojem grehu sovraštva

bolna in je treba imeti z njo usmiljenje, ne povračati hudo s hudim, ne maščevati se. In ravno v tem je sila krščanstva, ki presega v svojem nauku in dejanju ljubezni vse vere sveta. Vem, kaj si g. Klicar sedaj misli: misli na vse slučaje v zgodovini, ko je katerikoli član Cerkev drugače delal, kot govori vse obsegajoči princip ljubezni. Toda s tem ni nič povedano. Princip ostane in je našel veliko več sijajnih duš, ki so se ga oklepale.

Ljubezen in pravica sta pa dve stvari. S tem, da ljubimo sovražnika in da je za to ljubezen obljubil Kristus krono v nebesih, ni rečeno, da sme ali mora kristijan spričo vsake krivice molčati. Saj pravi sv. Pavel, ki je gotovo najbolje Kristusa razumel: »Kdor ne dela, naj tudi ne je!« Ta »naj« je tako zapovedljiv, da izraža ostro ne samo to, da kdor ne dela, nima pravice do jela, do profita, do življenja, ampak tudi pravico tistih, ki radi takih nedelovnih trpijo, da se branijo in z organizirano silo uredijo življenje tako, da tisti, ki ne dela, res ne bo imel jela! Kajti če pustijo, da izbranci brezdelno živijo in ogrožajo s svojim življenjem, ki drugo ni kot grabežljivost, javnost, življenje posameznikov kot mase, tedaj so krivi tujega greha, ker so pustili tako veliko zlo rasti do splošne pogube. (Dalje.)

parolo: »Ne voliti!« Kdor nje upravičenosti ni doumel preje, jo gotovo mora vsaj sedaj.

Dobili so (glasovi v tisočih; v oklepajih številke od prejšnjih volitev): narodni socialisti 11.705 (13.745), poslancev 195 (230); soc. demokrati 7.231 (7.959), posl. 121 (133); komunisti 5.970 (5.282), posl. 100 (89); centrum 4.228 (4.589), 70 (75); nemški nacionalci 3.061 (2.186), 51 (37); bavarska ljud. (katol.) stranka 1.081 (1.192), 18 (22); nemška ljud. stranka 659 (436), 11 (7); ostalih 13 mandatov je razbitih med 5 manjših strank.

Najbolj pade v oči: Hitler je izgubil! Izgubil je več kot so mu napovedovali najboljši optimisti; 2 milijona volivcev in 35 poslancev. To se pravi, da je konec Hitlerjevih senzacij o samoblasti in sicer za vedno. Stranka gre nebrzdano v razkroj. Hitlerjevega fašizma v Nemčiji ne bo! Največ od izgubljenih 2 milijonov je šlo nazaj v Hugenbergov reakcionarni tabor.

Znatno je izgubil tudi centrum. Prav močne so bile izgube v porenških in vestfalskih industrijskih središčih. Te izgube gredo na račun katoliških delavskih krogov. Gotovo to ni v zvezi s splošno volilno utrujenostjo. Bržkone so tam mnogi katoliški delavci volili komuniste. — Socialni demokrati so prav tako tudi pri teh volitvah izgubili številne glasove (stalno nazadovanje).

Vseskozi so dobili le komunisti in prišli do 100 poslancev. Toda spričo bede, ki se rapidno širi in narašča, spričo 7 milijonov ljudi, ki so brez dela, tudi to ni nikak odločen revolucionaren uspeh. V času, ki je z bedo tako nabašan, bi morala predstavljati nemška revolucionarna stranka, ki ima zadostna propagandna sredstva in aparat, pravcati upor množic. Če bi imela ta stranka tudi tisto duševno ozadje, ki je potrebno, da ljudi res notranje navduši in jih priklene na silno idejo! »Ideja razrednega boja«, kakor jo zastopajo nem. komunisti, da namreč samo gospodarske razmere ustvarjajo razredno fronto, se

je zopet izkazala kot absurdna. Naraščajoče izkoriščanje, beda in obubožanje samo ne ustvarjajo nujno razrednih borcev, socialistov. — Poleg materialnega morajo biti še drugi ozirni odločilni. In to je ideja! Radi bede in obupa jih voli sicer 5 milijonov — komuniste, toda mar naj to pomeni revolucijo? Tako ne pride do revolucije, ampak v najbolj črno reakcijo.

Kriza ni ustvarila revolucionarnega, ampak kontra-revolucionarnega položaja. Da je do tega prišlo, imata poleg katoliških strank krivdo tudi obe marksistični. Če je na svetu kak zločin proti ljudski množici, tedaj je to divji boj med marksisti, med soc. demokrati in komunisti. Dokler se bosta ti dve stranki tako pobijali, nima proletarijat pričakovati od njih prav nič.

Kaj bo prišlo, ali bolje, kaj more priti? Hitler javlja, da ne pozna nobene kompromisa več. Koalicija s centrom mu ne diši. Prav tako tudi centromu ni več zanjo, a brez Hitlerja ni nobene večine! Hitler napoveduje nadaljevanje boja proti Papenu. »Prezidijska vlada« pa ne bo kar izginila. Nikakor si ne smemo domišljati, da bi bil mogoč kak radikalen preokret. Nasprotno! Le eno je možno: ali ostane Papen, ali pa stopi na njegovo mesto Schleicher. Za Schleicherjem pa stoji državna bramba! In računati moramo s tem, da bo režim še bolj »trden«, kajti kapitalisti ne dajo oblasti kar tako iz rok. Je še možnost, da bo potisnjena Hitlerjeva stranka čisto k marksističnim strankam. Tedaj bi bila dana večina. Vendar je spričo okostenelega dogmatizma komunistov tudi ta možnost brezizgledna. In prav radi te okostenosti komunistov se bo reakcija mirno čimbolj utrjevala. Po volitvah ojačeni Hugenbergova in nemška ljudska stranka bosta stvorile skupaj s centromovo katoliško fronto, protestantovskimi kršč. socialci in državno stranko tisto osnovo, na kateri bo zgradil general Schleicher, čeprav bo moral morda Papen iti, svojo še mnogo ostrejšo politiko: generalsko diktaturo!

Šušmarstvo in naraščaj

Pod tem naslovom je priobčil g. I. Vozlič v »Obrtniku« št. 16 članek pod zgornjim naslovom. Članek, ki je načel zelo kočljivo vprašanje obrtniškega naraščaja, priobčujemo v celoti. V prihodnji številki bomo pa še kaj več napisali o tem. Članek se glasi:

Ze desetletja bijemo boj s šušmarji, vendar do sedaj še nismo v tej borbi dosegli nobenih zmag. Sami smo preslabi in drugi nam povsod tam pomagajo, kjer to ni potrebno, v kočljivih vprašanjih pa moramo sami »capljati« in gledati, kako se nam šušmarji smeji v obraz.

Mislím, da nam bodo morale predvsem oblasti priskočiti na pomoč nekoliko energičneje in dosledneje. Čim se prijavi slučaj, bi bilo treba nemudoma uvesti zasledovanje in preiskavo. Upam, da bo to uspešno. Vendar tudi le strogi ukori in zaplemba orodja ne bodo pomagali, treba bo pač še drugih ostrejših kazni, da se obvarujejo obrtništvu s težkim delom in trdom pridobljene pravice. Rad bi videl pri različnih izgovorih dotičnika, ki šušmari iz športnih nagibov ter se izgovarja, če ga zasačijo, da je hotel napraviti prijatelju ali sosedu le osebno uslugo, čeprav gre iskati soseda, prijatelja ali sorodnika več kilometrov daleč naokrog. Zato, go-spodje, ki nas zastopate na merodajnih mestih, pobrigajte se vendar že enkrat za to vprašanje.

Tudi presežek našega naraščaja ne smemo prezreti in če hočemo biti pra-

vični in objektivni, moramo priznati, da leži tudi v tem krivda porasta šušmarstva. Treba bo misliti na bodočnost, poskrbeti za svojo zaščito, kar nekonesionirani obrtni ne bo težko dosegli. Ne zahtevamo od naraščaja, ko se izuči in oprosti, da gre potem v kamnolom ali drugam, ter ne odpuščamo ga po nepotrebnem. Kajti iz njega raste kader šušmarjev, ki jih sami vzgajamo mnogokrat vsled svojih nesocialnih razlogov, in ali ne pade ta nesreča potem posredno nazaj na nas. Kaj naj počne mlad pomočnik, ki ga mojster ne rabi več, drugi ravnotako ne? Kaj — šušmarji! Na drugi strani pa smo prav tako dolžni omejiti število obrtnega naraščaja na najnujnejše, ne pa, kakor se v mnogih slučajih dela, da marsikak mojster drži samo toliko časa vajenca, dokler mu dela zastoj, potem pa vzame zopet drugega. To ni prav in s tem sebi in obrtnemu stanu škoduješ, ki bo imel vedno več brezposelnih in bo moral prestatjati vedno večjo konkurenco. Dokler zato ne bomo omejili število našega obrtnega naraščaja, ne moremo računati na boljšo bodočnost, ker bomo sami sebi vedno delali krizo.

Naraščaja naj bo malo, toda ta naj bo dober ter zadostno strokovno in splošno izvežban in izobražen, da bo vsak mojster ponosen nanj in da bo tudi vsak vajenec ponosen na svojega mojstra, ki mu je nudil tako dobro šolo. Pomislite in prepričajte se, da v veliki meri tiči v tem naša rešitev.

Za vse enaka pravica

Delavski obratni zaupniki so izvoljeni za to, da poravnajo spore, ki nastajajo med delojemalcem in delodajalcem. Zdi se mi pa, da so to svojo nalogo preokrenili in se spuščajo v zadeve, ki se jih faktično ne tičejo in poleg tega ne postopajo nepristransko, kot bi morali. Poslovnik o delovanju delavskih obratnih zaupnikov, člen 6., je marsikomu neznan ali pa ga noče razumeti. Naloga zaupnika je, da postopa napram vsakemu delavcu enako, neglede na to, ali je pristaš njegove skupine ali ne.

Pametno je, da se zaupnik obvesti o odpustih in sprejemih delavcev od strani podjetja. Samo to ni prav, da glavni zaupnik o tem ne obvešča vseh zaupnikov, da bi vsak povedal svoje mnenje. Zgodil se je slučaj, da so bile napovedane redukcije. Saj to ni nič novega v današnjih časih. Glavni zaupnik je bil obveščen, napravila se je sporazumno redukcijaska lista z zastopniki organizacij. Čez par dni pa gre glavni zaupnik v obratno pisarno in črta iz te liste pristaše svoje skupine. Ko se to zve, gredo

tudi zastopniki naše organizacije in črtajo svoje štiri člane. Sedaj pa je ogenj v strehi, zakaj si to dovolijo. Seveda! Glavni zaupnik v vršenju svoje funkcije naj bi lahko to naredil za svoje pristaše, drugi pa naj bi šli na cesto. Vprašam vas, ali ni to strankarsko? Njegova naloga je, da dela za vse enako!

Se en slučaj: Podjetje namerava sprejeti nekaj delavcev. O tem je obveščen glavni zaupnik. Z vednostjo glavnega zaupnika se sprejmejo in celo taki, ki še nikoli niso delali v podjetju. On nič ne ugovarja in se ne protivi temu. Čez par dni so bili pa sprejeti še štirje na intervencijo naše organizacije. To pa ne gre, si misli glavni zaupnik. Takoj gre k ravnateljstvu in reče: »Ti štirje so vendar dobro situirani doma. Tukaj pa so štirje, ki so družinski očetje. Ti so vendar bolj potrebni.« Imel je uspeh. Precej drugi dan izjavi podjetje, da mora naše tri odpustiti, eden pa ostane. Na intervencijo organizacije so za enkrat delavske knjižice še ostale pri podjetju, da se ta stvar razčisti. Sedaj pa pogledajmo, kako so ti trije dobro situirani. Eden je hranilec matere-vdove in je zato oproščen vojaške službe. Drugi je sin delavca, ki že dalje časa dela pri podjetju in je sedaj bolehen in ne more opravljati težkega dela. Tretji je sin malega posestnika, ki ima pet otrok in nobenega stalnega zaposlka. Javnost naj presodi, ali so dobro situirani. Kako se bo stvar še razvila, bom poročal prihodnjic. Rečem samo: Glavni zaupnik naj v svoji funkciji dela za vse enako! To je njegova naloga!

Peter Rozman

Torej!

Po reviji »Indeks« razpravlja nedeljski »Slovenec« napravljen račun, kolik mesečni zaslužek bi moral imeti samski delavec, koliko štirčlanska družina. Samski bi moral zaslužiti 773 Din, štirčlanska družina (oče, mati, dva otroka) pa 1951 Din mesečno. To-liko rabita delavec oziroma družina le za najnujnejše stvari (hrana, obleka, stanovanje, luč, kurjava); za ostale potrebe (davki, šolnine, knjige, zabave in drugo) je določeno od te vsote samo 10 odstotkov. Ta plača se smatra kot sploh najmanjša plača, katere bi naj zadostovala le za skromno preživljanje. Viničarji, zdaj pa izračunajmo, koliko n. pr. mi zaslužimo. Tudi štirčlanska družina letno toliko v denarju ne zasluži, kot je tu izračunano za enega samskega delavca na en mesec. Stanovanja nam res ni treba plačevati v denarju in da je del našega zaslužka v naturalijah. Vendar pa v primeri z gore-njimi številkami mora vsak priznati, da je plača, ki jo danes viničarji imajo (po 5, 6, 8, 10 Din dnevno pri svoji hrani) mnogo premajhna in krivična. In to tembolj, ker ta zaslužek ni vsak dan, marveč le ob času dela. Ali ni potem pravična borba vseh organiziranih, da se morajo plače zvišati oziroma da se ne bi smele znižati, kakor so se n. pr. letos. Ni to potem hujškarija, pač pa naša pravica. Vinogradniki ljutomersko-ormoških gorci so v svoji resoluciji na zadnjem zborovanju naglasili, da se pravici po dostojnem življenju ne morejo odpovedati. Mi viničarji pa smo se morali? Zato da bo riziko njihovega profita manjši. Ali mi nimamo pravice do dostojnega življenja, ker nismo posestniki, ampak samo delavci? Nasprotno, še več pravice imamo zato, ker ravno mi vinograde obdelujemo, mi trpimo in se mučimo, da drugi potem imajo. Zatorej vsi v borbo za izboljšanje našega položaja, za naše pravice in poštenjšo plačo. Vsi v strokovno organizacijo! Kdor pa se strokovni organizaciji od-mika, ta se s tem odpoveduje svoji pravici do dostojnega življenja.

KNJIGOVEZNICA

JUGOSLOVANSKE TISKARNE, prej K.T.D

LJUBLJANA

KOPITARJEVA UL. 6/II

Črtalnica in tvornica poslovnih knjig - Stalna velika zaloga vsakovrstnih salda-konti, štrac, journalov i. dr. lastnega izdelka

To in ono

Trbovlje. Učitelja so hoteli ustreliti. Tri-je učenci tukajšnje meščanske šole so sklenili ustreliti svojega razrednega učitelja, ki niso prejeli od njega prvovrstnih redov, pač pa take, kakršne so zaslužili. Res je to drznost mladih ljudi. Ta pojav ljudje na razne načine precejujejo. Nekateri so mnenja in imajo prav, da da še največ jamstva za pravo vzgojo verska vzgoja. Zato želimo, da bi dobila ta šola čimprej svojega vcr-učitelja.

Hrastnik. Novega organista smo dobili v osebi g. Ivana Rakuša, ki je prišel iz Svetine pri Ormožu. V kratki dobi treh let je že drugi organist. Prav tako hitro se menjavajo cerkovniki, saj imamo tačas tretjega. Komaj se eden vpelje v delo in razmere, mora iti, da naredi prostor drugemu. Da tu ne ore biti nekaj zdravega, uvideva vsakdo, ki kolikaj pozna hrastniške razmere.

Zasluge, ki si jih je stekel prejšnji organist g. Beltram za povzdigo cerkvenega petja, so nesporne. Pri Krekovi mladini sodeluje kot zborovodja in režiser. Ker je imenovan primorski emigrant, je njegova usoda dvakrat težka. Zelim, da bi kmalu dobil stalno službo, zlasti, ker je brez svojcev, ki bi ga podpirali.

Vemo, da te ugotovitve gotovim krogom ne bodo všeč, a jih beležimo kot kronisti.

Koroška Bela. V tukajšnji farni cerkvi se ne bi smele znižati, kakor so se n. pr. Franc Noč, p. d. Glažarjev, z nevesto Franciško U. h. Oba sta iz uglednih hiš. — Tovariši! Kot blagajnik skupine si se nad vse vzorno udeleževal in mislimo, da se boš sedaj, ko si mož, še bolj zavedal pomena strokovne organizacije. Bodi mož, kakor si bil, katerega ne premakne ne burja ne vihar! Če dosedaj nisi nikdar klonil, boš sedaj še manj. Bog naj blagoslovi Tvoj zakon in naj vama nakloni obilo sreče in zdravja!

Jesenice. Občinska seja. Dne 30. oktobra se je vršila občinska seja z dnevnim redom:

1. točka: Proračun za l. 1932., kateri se vedno ni bil sprejet na občinski seji in ne potrjen od oblasti. To pa radi tega, ker so morali radi primanjkljaja v l. 1931. v znesku 352.000 Din in za kritje večjih izdatkov za leto 1932. uvesti nove davščine na uvoz starega železa, premoga, cementa itd. Te nove davščine pa niso bile od ministrstva potrjene, radi tega se je moralo črtati iz proračuna od zneska 100.000 za brezposelne 60 tisoč Din, od postavke 100.000 Din samostojna zdravstvena občina 30.000 Din, 100.000 Din krije KID, drugo se pa mora prihraniti pri drugih postavkah. Tako je ta proračun vendar pod streho. Kako bo pa za leto 1933, pa ne vemo.

2. točka: Odstop zemljišča KID po agrarni reformi občini. Sklenilo se je: v principu občina sprejme zemljišče, vendar želi, da bi bilo isto tako zaokroženo, da bo občina imela kakor korist.

3. točka: Sprejetje vodovodnega reda, kateri je vzdignil precej prahu, pa se je vendar nazadnje tako šušmarsko sprejel, da se ne more strinjati s tem načinom. Odborniki naj imajo vendar priliko, da kot zastopniki občanov povedo želje in težnje občanov, kar pa ob tej priliki ni bilo, ne časa, niti volje.

4. točka: V kateri je socialni odsek po svojem načelniku predlagal ustanovitev občinskega premočišča za potujoče. Sklenilo se je, da občina da na razpolago eno veliko sobo v občinski hiši brezplačno v ta namen, seveda s tem pogojem, da tudi drugi faktorji prispevajo k ureditvi tega prostora.

Podelilo se je tudi nekaj podpor občinskim revežem. B.

Pridobivaj novih članov za Jugoslovansko strok. zvezo!

Zajtrkovalnica, vinarna nudi razna dobra štajerska in dalmatinska vina. Delikatese vse vrste. Speerijsko blago najboljšo v zalogi in v lastni pražarni vedno sveže pražena kava, na željo tudi mleto, dobite najceneje samo pri

F. R. KOVAČIČ
LJUBLJANA, Miklošičeva cesta št. 32

PRVA DELAVSKA HRANILNICA IN POSOJILNICA

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJ. ZAVEZO V LJUBLJANI (DELAVSKA ZBORNICA)

Sprejema hranilne vloge in daje posojila najugodnejše. | Uradne ure od 8—12 in od 15—16. —

TOVARIŠI, VLAGAJTE V SVOJ LASTNI ZAVOD!